

IN MEMORIAM

Csaba MAGYAR (Čaba MAĐAR)

PRIMARIJUS DOKTOR SVETOZAR ŽIVOJNOVIĆ

Ključne riječi: Institut „Dr. Simo Milošević“ - Igalo, reumatologija, rehabilitacija

Navršilo se 100 godina od rođenja i 20 godina od kraja životnog puta dr Svetozara Živojnovića, najzaslužnijeg čovjeka da se Igalo od nekadašnjeg beznačajnog primorskog naselja u najzapadnijem kutku Bokokotorskog zaliva u kojem je početkom XX vijeka bilo svega 45 domova i 215 „duša“, kako piše pop Savo Nakićenović u Antropogeografskoj studiji „Boka“ iz 1913. godine, do danas razvije u najveći i najpoznatiji centar za multidisciplinarnu rehabilitaciju, fizikalnu i preventivnu medicinu, talasoterapiju i evropsko banjsko-klimatsko lječilište Mediterana.

IGALO početkom XX vijeka

Dr Svetozar Živojnović je rođen 20. oktobra 1899. godine u Somboru. Otac, Jovan Živojnović potiče iz seljačke porodice, iz banatskog sela Dolova. Kao tekelijanac završio je Filozofski fakultet u Budimpešti, te kasnije bio direktor Gimnazije i veliki župan u Novom Sadu. Majka, Leposava Cvijić potiče iz advokatske porodice iz Vršca.

Dr Svetozar Živojnović je završio gimnaziju 1918. godine u Novom Sadu, a potom studirao medicinu u Zagrebu 1918/19, u Pragu 1920. i u Beču od 1920. do 1923. godine. Kao student u Beču 1921. godine oboljeva od tuberkuloze očne pozadine oba oka, biva praktično slijep godinu dana i lijeći se u Beču. Nakon djelimičnog ozdravljenja ostaje doživotno invalid sa obostrano vrlo ograničenim vidom. Godine 1923. prelazi na studije u Grac. U Gracu upoznaje koleginicu Milenu Bubalo koja mu je od velike pomoći pri studiranju i sa kojom zajedno 1926. godine završava medicinski fakultet.

Milena Bubalo, po ocu Dubrovčanka-Hercegovka, po majci iz Herceg-Novog, unuka gradonačelnika Herceg-Novog Jefta Gojkovića stekla je srednje obrazovanje u Djevojačkom institutu na Cetinju i u Srpskom internatu i gimnaziji u Zagrebu, gdje je i maturirala. Kao ljekar (kasnije specijalista oftalmolog) bila je od velike koristi svom suprugu koji je u praktičnom radu kao ljekar, često bio ograničen svojim invaliditetom.

Kao diplomirani ljekar poslije obaveznog ljekarskog staža u Novom Sadu, dr Svetozar Živojnović kao ljekar opšte prakse radi u selima blizu Pančeva, prvo u Jabuci, a zatim u Banatskom Novom Selu. U proljeće 1934. godine preuzima mjesto ljekara Državnog dispanzera za tuberkulozu u Herceg-Novom, gdje istovremeno radi i kao ljekar opšte prakse. Supruga, dr Milena Bubalo-Živojnović pak dobija mjesto ljekara specijaliste oftalmologa u Vojnoj bolnici u Meljinama kod Herceg-Novog.

U to vrijeme, sredinom tridesetih godina, na inicijativu dr Dušana Marićevića, tada konzula Kraljevine Jugoslavije u Milanu, u Igalu su se okupili beogradski industrijalac Vlado Savčić, bankar Dragomir Leko i profesori Beogradskog univerziteta dr Luković,

*Primarius dr Svetozar Živojnović
(1899-1981)*

dr Ignjatović, dr Čebrakov i dr Dragoljub Jovanović koji su sa vlasnikom hotela „Igalo” Milošem Jankovićem vršili analize ljekovitog igalskog blata posredstvom laboratorija u Višu i u Beogradu, sa idejom da u Igalu izgrade jedan zdravstveni centar.^{1,2} U ove aktivnosti bio je uključen i dr Svetozar Živojnović kao gradski fizikus (ljekar opšte prakse zadužen za zdravstvenu službu grada), koji je po svojoj ženi dr Mileni Bubalo, bio u rodbinskom odnosu sa Milošem Jankovićem.

U međuvremenu dr Svetozar Živojnović sa tadašnjim narodnim poslanikom Boke Kotorske i ministrom narodnog zdravlja, Novljaninom Mirkom Komnenovićem, organizuje u Herceg-Novom 21-27. maja 1938. godine IV Jugoslavenski kongres protiv tuberkuloze. Na kongresu je učestvovalo 75 ljekara iz cijele Kraljevine Jugoslavije koji su sa pratiocima, članovima porodica, bili smješteni u devet hercegnovskih hotela i pansiona. Učesnicima kongresa bili su organizovani i izleti i drugi zabavni programi. Na taj način dr Živojnović je kao organizacioni sekretar kongresa, postao začetnik tzv. kongresnog turizma u Herceg-Novom!³

Izbijanjem Drugog svjetskog rata 1941. godine sve ove aktivnosti prestaju, a dr Živojnović, politički oduvijek lijevo orjentisan, iz okupiranog Herceg-Novog pomaže ljekovima i medicinskim instrumentima Orjenski partizanski bataljon. Poslije kapitulacije Italije septembra 1943. godine i dolaskom njemačke okupacije, predosjeća opasnost od novih okupatora i zajedno sa porodicom prelazi u Cetinje, da bi se septembra 1944. godine opet sa cijelom porodicom iz Cetinja priključio Narodno oslobodilačkom pokretu. Međutim, uskoro, posljedicom krvarenja čira na želudcu, biva operisan i zato nije bio profesionalno aktivan više od godinu dana. Od 1946. do 1949. godine provodi vrlo intenzivan ljekarski rad kao ljekar opšte prakse u Grudi kod Dubrovnika.

Na predlog Vladimira Marinovića (brata Dušana Marinovića), koji je bio na službi u Protokolu Ministarstva vanjskih poslova nove Jugoslavije, ministar zdravlja Crne Gore Mato Petrović poziva dr Svetozara Živojnovića da obnovi rad na osnivanju ranije zamišljenog zdravstvenog centra u Igalu. Dr Živojnović je tada u Igalu zatekao dr Stevana Aleksića, mladog internistu, koji je nekoliko mjeseci ranije bio civilno mobilisan i raspoređen na rad u Igalu. Dr Aleksić je ostao neko vrijeme u Igalu kao saradnik dr Živojnovića.

¹Arhiv Herceg-Novi, Zbirka kopija dokumenata Vladimira Marinovića:

- Laboratorie de Recherches Hidrologique de la Compagnie Fermiere.

Vichy le 21. Septembre 1935. (Prilog I.)

- Institut za Fiziku i Radiologiju Beograd, br. 31, 2. IV. 1938.(Prilog II)

² Jovan Nakićenović. Igaljski Jankovići i njihov doprinos razvoju ovog kraja. Zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti „Boka”, Herceg-Novi, broj 19/1987. str. 225.

³ Arhiv Herceg-Novi. O.H. 287. IV jugoslavenski kongres protiv tuberkuloze u Herceg-Novom 21-27. maja 1938. godine.

Odlukom Narodne skupštine Crne Gore, br. 25/49 od 30. avgusta 1949. godine, osnovano je Zdravstveno klimatsko lječilište u Igalu, imenom „Jadransko prirodno lječilište”. Dr Živojnović, sjećajući se osnivanja Zdravstvenog centra u Igalu 1949. godine, napisao je sljedeće:

„Stvarno, u Igalu nije bilo ničega, što bi moglo primiti ovako značajan i ozbiljan naslov. Postojalo je samo divno južno primorsko podneblje, sa svojom bujnom supitropskom vegetacijom i mirisavim i kristalno čistim vazduhom, plavo i slano more, sa ravnim pješčanim obalama, kroz čiju se prozirnu vodu, na njegovom dnu, video crni talog, narodu već ranije poznati ljekoviti morski mulj. Iznad ušća rijeke Sutorline, u gustom štpražju bodljikave žukve, čuo se duboki klokot hladnih izvora Sutorinske slatine, čije su se vode gubile u koritu obiljnje rijeke, a stanovnici okolnih sela znali su da su ove vode ljekovite.”⁴

Da bi se stekao utisak sa kakvim se teškoćama nosio dr Živojnović u dalnjem radu na osposobljavanju lječilišta u Igalu, u uslovima poslijeratnih teškoća obnove, treba navesti još i slijedeće iz sjećanja dr Živojnovića:

„U momentu osnivanja lječilišta stanje je bilo ovakvo: Lječilište raspolaže malom zgradom od slabog materijala, u svemu oko 40 m² i jednom savim oronulom šupom za drva. U zgradu se smješta prva ambulanta i kancelarija Lječilišta, a u tri preostale prostorije improvizuje se muško i žensko „odjeljenje” i „odmaralište”, svaka sa po četiri ležaja, na kojima se vrše procedure sa ljekovitim morskim muljem. Kotlovcu ovog lječilišta predstavlja je jedna velika kanta za benzin, postavljena na gvozdenom tronošcu, pod vedrim nebom, u kojoj se zagrijavao „crni lijek”, tj. igalski mulj. Čekaonicu za bolesnike zamjenila je jedna obližnja murva-dud, u čijem hladu su, umjesto klupa, postavljene gole daske na gomilama kamenja. Tu su bolesnici strpljivo čekali na red za svoje liječenje, a u međuvremenu, oni koji su bili fizički još toliko sposobni, iz priobalnog pličaka lopatama su skupljali i vadili ljekoviti materijal, potreban za njihovo lijčenje, kao i za liječenje drugih bolesnika. Na tom terenu, u to doba, postojao je samo jedan plitki bunar, koji je u vrućim mjesecima presušivao, te je bilo potrebno dovoziti vodu iz daljnjih predjela, kako bi se omogućilo pranje bolesnika poslije blatnih procedura. Radni kolektiv je brojao tada, osim upravnika i jednog mladog ljekara, koji je ostao na radu samo četiri mjeseca, još dva nekvalifikovana radnika i dvije radnice. Liječenje je bilo besplatno.”⁵

Zaista, trebalo je mnogo hrabrosti, sposobnosti, ljudske vrline, sistematičnosti, samoprijegora i odricanja, da se od „ničega” započne, a kasnije i realizuju projekti koji su Igalo preobrazili od zaostalog mesta na zavidan nivo

⁴ Prim. dr Svetozar Živojnović, Fizijatarski potencijali Igala i smjernice za dalji razvitak i izgradnju Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju. Herceg-Novi, 1967. str. 13.

⁵ Isto kao pod 4. str. 16.

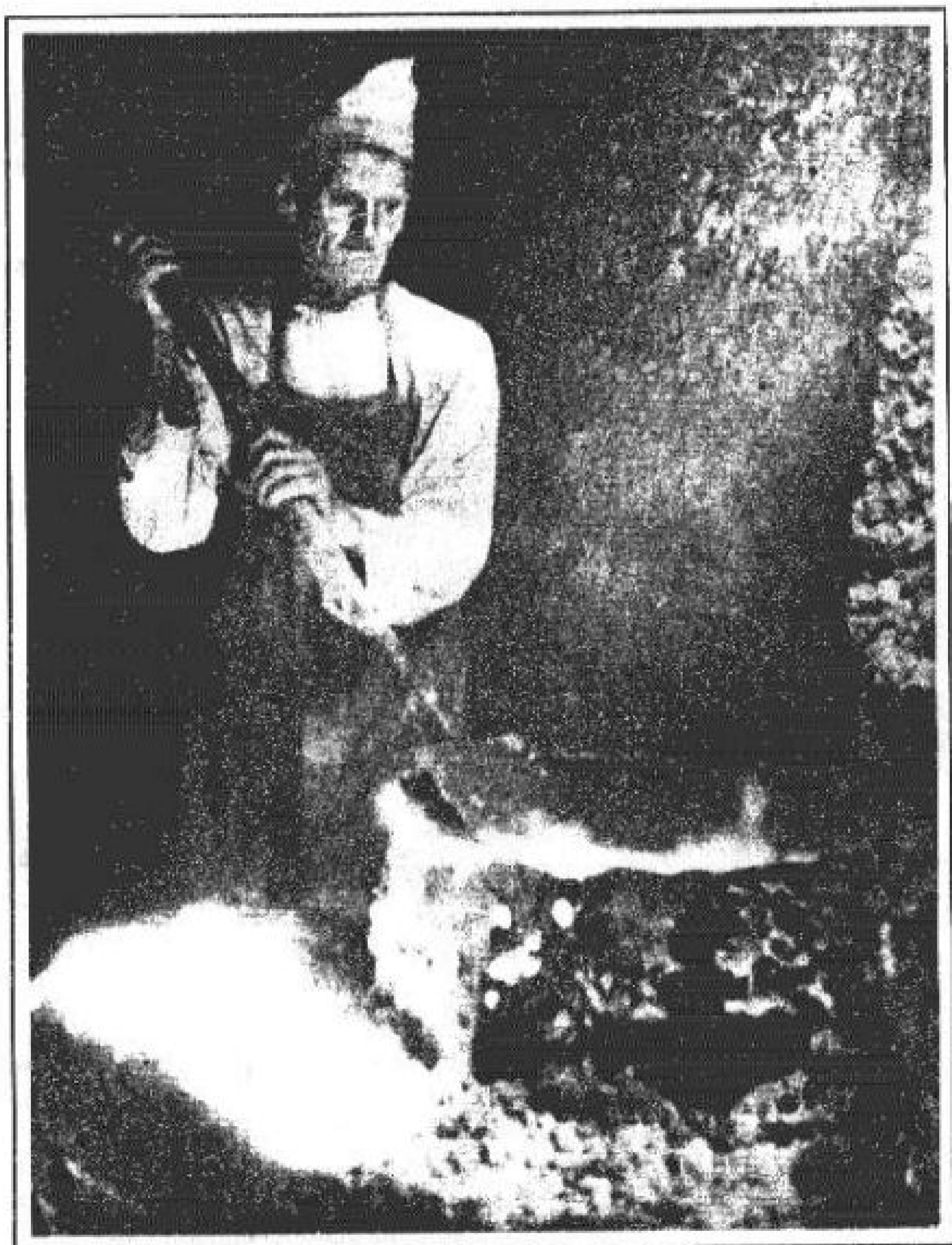
društveno ekonomskog razvoja i kapitalnog značaja za privredu hercegnovske opštine i Crne Gore. Kao što se vidi, bilo je to u tom momentu veoma smio potez, ali su potencijalne snage i stvarna vitalna sposobnost ove prerane i u prvom izdanju, na izgled slabo uređene ustanove, bile dobro naslućene i pravilno ocijenjene. Ovo je dokazao daljnji razvoj i brzi uspon novog lječilišta, postignuti povoljnim terapijskim uspjesima.

Dr Svetozar Živojnović 1950. godine ispred „Terapijskog objekta” i šupe za drva novoosnovanog lječilišta u Igalu

Vremenom se stanje u organizaciji Lječilišta počelo poboljšavati. Poslije znatnih napora i intervencija, Lječilištu je dodjeljena zgrada tada već nacionalizovanog hotela „Igalo”, ranijih vlasnika porodice Janković. U zgradi bivšeg hotela, uređen je stacionar sa 50 ležaja i time poboljašana ukupna unutrašnja organizacija nove ustanove. Istovremeno na lokaciji, danas poznatoj kao „stara banja”, gdje se otpočelo sa terapijama blatom i mineralnom vodom, izgrađene su provizorne terapijske prostorije u stabilnije građenim objektima.

Upornim i energičnim zalaganjem dr Svetozara Živojnovića, postepeno se pristupilo rješavanju i drugih mnogobrojnih i složenijih zadataka. U 1955. godini dograđen je stacionar bivšeg hotela Jankovića, tako da se sada već raspolagalo sa 105 bolesničkih postelja. Kaptiran je izvor mineralne vode „Igalika” i voda dovedena do lječilišta. Lječilište je dobilo na korišćenje i bivši objekat

Radnik Mićo Vojaković iz Igala zagrijava ljekovito igalsko blato u bačvi od benzina u „kotlovnici“ Lječilišta 1949. godine.

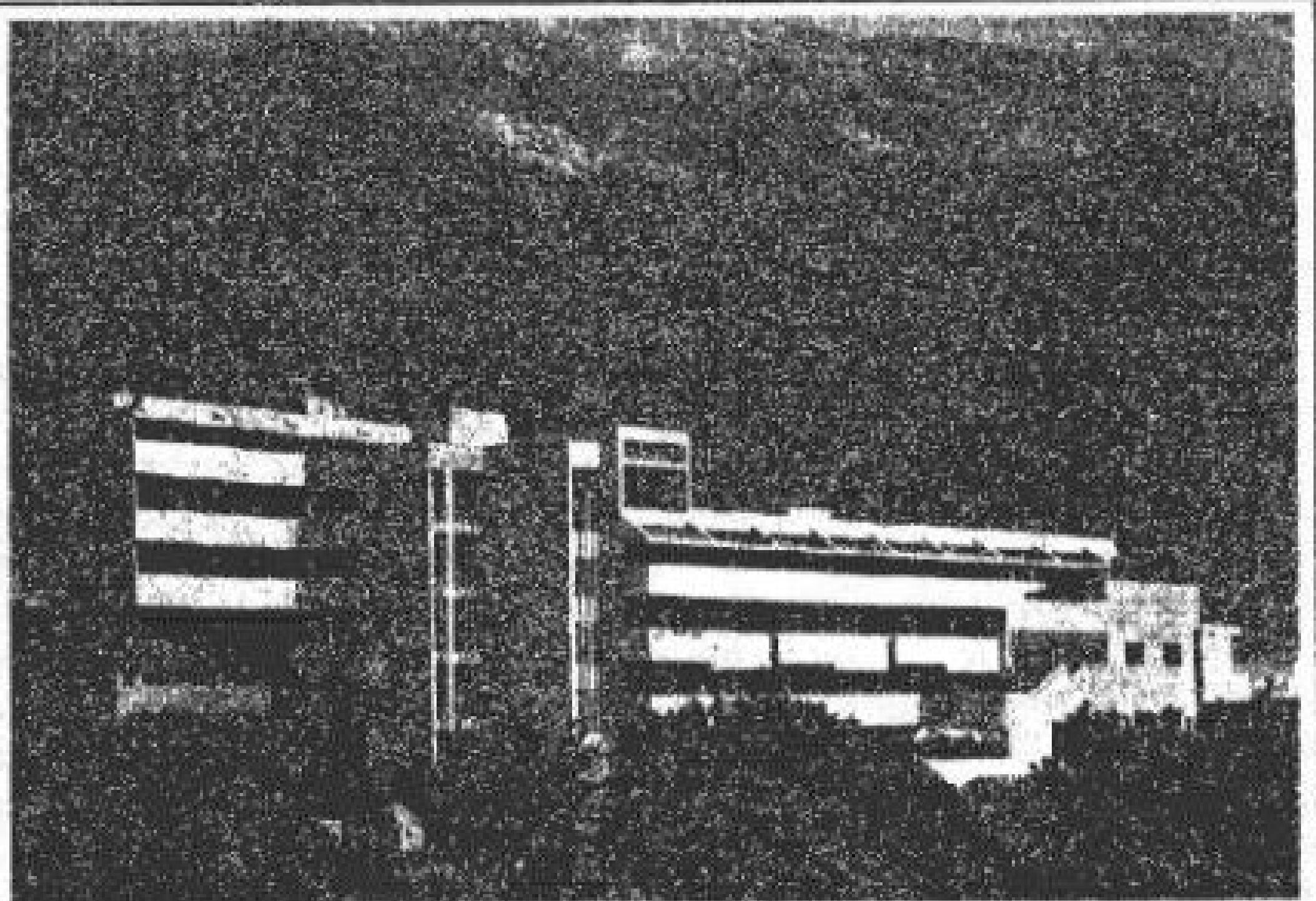
nekadašnje „francuske kablovske telefonske centrale”, gdje je osposobljen smještaj za još 50 pacijenata. Ovaj objekat je 1964. godine preuređen za dječije odjeljenje sa 200 dječijih postelja.

Pored navedenih glavnih objekata, uprava lječilišta izgradila je u međuvremenu i veći broj manjih komunalnih objekata u cilju uređenja samog mesta, kao što je asfaltiranje priobalnog kolskog puta i uređenje obale-plaže i parka. Lječilište je bilo inicijator i saradnik na rješavanju vodosnabdjevanja opštine iz izvora „Lovac” iz sela Mojdež i na izgradnji prve meteorološke stanice prvog reda u Igalu.

Od samog početka rada Lječilišta, veliki problem je bio obezbjedenje stručnog medicinskog i tehničkog kadra, kojega u ovom kraju, koji se u to vrijeme smatrao nerazvijenim, nije bilo dovoljno. Dr Živojnović je odmah u početku obezbjedio stručnu saradnju sa dr Jozom Budakom sa Medicinskom fakultetom iz Zagreba. Dr Budak je u to vrijeme bio jedini specijalista za fizikalnu medicinu u Jugoslaviji. Dugogodišnja saradnja dr Živojnovića sa dr Budakom vremenom se pretvorila i u veliko lično prijateljstvo. Zatim, za neko vrijeme saradnik Lječilišta bio je i internista dr Đorđe Donović iz Beograda, a kasnije i fizijatar dr Dragica Popović, kao i mlađi ljekari: internista dr Milutin Živković sa suprugom dr Milenom Živković, pedijatrom i Novljani dr Jovan Šabović i dr Duro Mušić.

Objekat bivšeg hotela „Igalo“ poslije adaptacije i dogradnje 1955. godine za Jadransko prirodno lječilište u Igalu

*Dječije odjeljenje Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr Simo Milošević“ Igalo, nakon adaptacije i dogradnje bivše francuske kablovske telefonske centrale 1964. godine.
(Projektant: prof. arh. Nikola Dobrović)*

Slično je bilo i sa tehničkim kadrom. Tehničke poslove od samog početka obavljao je Aleksandar-Leso Stojković uz stručni nadzor dipl. ing. Jovana Raičevića i građevinskog tehničara Csabe Magyara (Čabe Mađara). Projekat kaptaže izvora „Igalka“ i vodovod iz Mojdeža, na preporuku Tehničkog fakulteta iz Zagreba, uradio je ing. Danilo Majić iz Splita. Termo-tehničke radove projektovao je i izveo ing. Mario Marić, takođe iz Splita. Za dr Živojnovića najveći problem je bio u tome što za ovako dinamične investicione zahvate nije bilo moguće obezbijediti stalni visoko stručni kadar, već se morao oslanjati i koordinirati poslove sa spoljnim saradnicima. Radi obezbjedenja stalnog kada, pristupilo se izgradnji stanova u blizini Lječilišta, kako bi se stručnjaci zadržali u Igalu na stalni boravak.

Lječilište je u proteklom vremenu prešlo put od konvencionalne banje, koja je ograničena na isključivu upotrebu lokalnih prirodnih sredstava za liječenje (ljekoviti morski mulj) mineralnu murijatičnu vodu, more i sunce i ostale klimato i talasoterapijske faktore), do Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju koja ova ljekovita prirodna sredstva stavlja pod strogu medicinsku i naučnu kontrolu, koristeći ih u utvrđenim indikacionim područjima, u određenom intenzitetu i odgovarajućim metodama njihove primjene. Izvršenom nabavkom potrebne

odgovarajuće medicinske opreme i pojačanjem stručnog kadra, uvedene su u terapiju i ostale važne i korisne fizioterapijske metode.

Uvažavajući ove činjenice, Savjet za narodno zdravlje Narodne Republike Crne Gore, 15. aprila 1957. godine, prihvatio je predlog uprave Lječilišta i izvršio izmjenu statusa i naziva, i od tada je Lječilište dobilo status stacionara bolničke ustanove i povodom desetogodišnjeg rada ustanove, 1959. godine, Lječilište je dobilo naziv Zavod za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr Simo Milošević“.

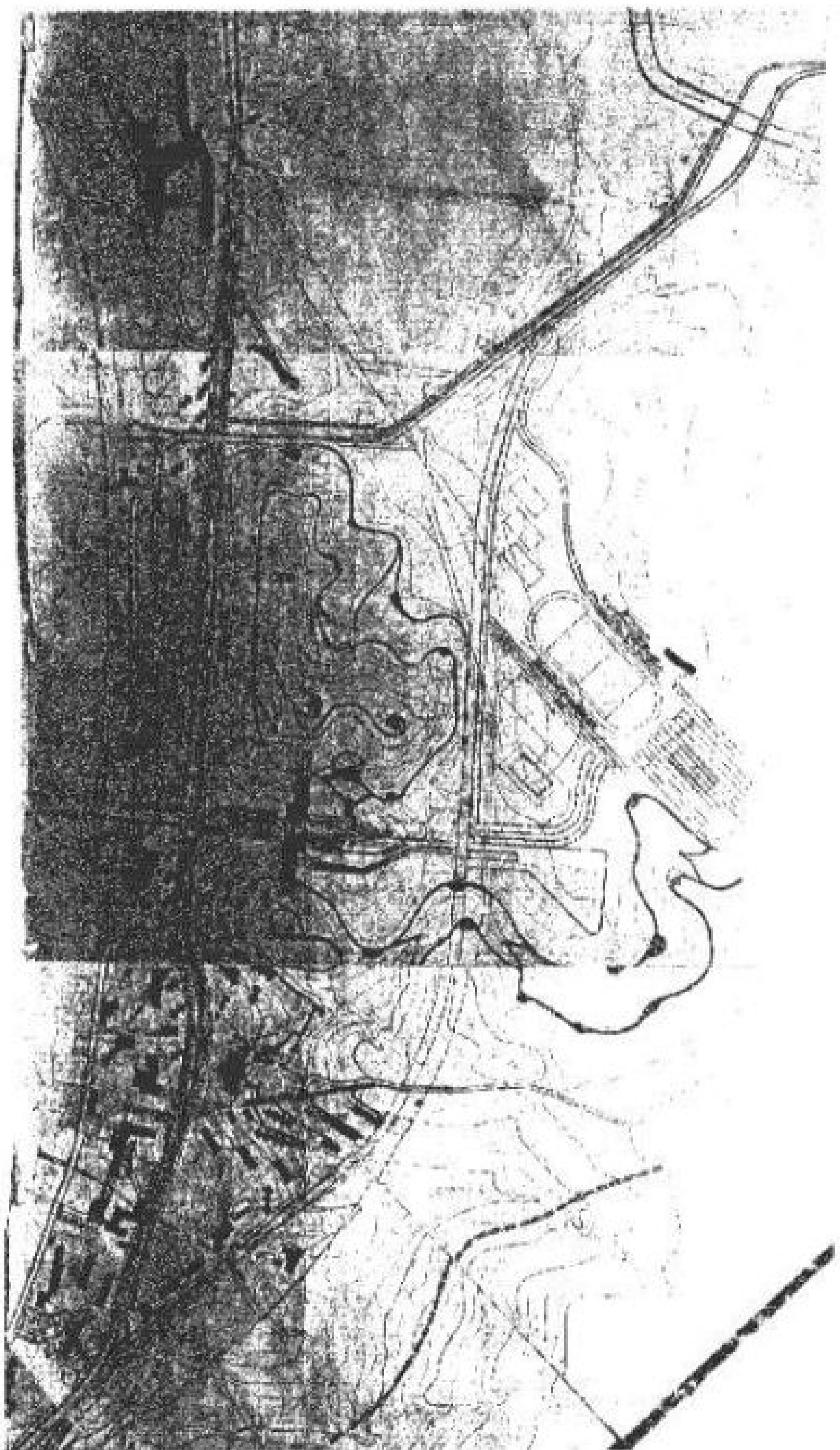
Nakon desetogodišnjeg rada na razvoju Zavoda, dr Svetozar Živojnović se posvetio i programima daljnje izgradnje i organizacije, kako Zavoda, tako i samog naselja Igala, sa medicinskog i urbanističko-arhitektonskog stanovišta, predviđajući već tada da će se Igalo razviti u zdravstveni centar međunarodnog karaktera.

Ovako intenzivan i nagli razvoj Lječilišta uslovio je i izradu regulacionog urbanističkog plana za uži i širi rejon Lječilišta, odnosno za cijelo naselje Igalo, kako bi se proučila cjelokupna problematika naselja i njegova buduća namjena kao zdravstvenog centra. Rad na ovim projektima povjeren je profesoru Arhitektonskog fakulteta iz Beograda, akademiku Nikoli Dobroviću (1897-1967), koji je pristao da se angažuje na ovim poslovima zahvaljujući tome što je bio u rodbinskom odnosu sa dr Živojnovićem i što su bili prijatelji još od djetinstva.

Prof. Nikola Dobrović je 1951. godine uradio Direktivni urbanistički plan za uređenje i izgradnju Igala kao zdravstvenog centra i turističkog mesta. Projektom je izvršena najcjelishodnija urbanistička obrada igalskih terena, čime su dati potrebni uslovi za realizaciju postavljenog programa izgradnje i organizacije specijalne zdravstvene ustanove. Ovaj urbanistički projekat je kasnije razrađen i uskladen prema stečenim iskustvima i ukazanim novim potrebama i konačno je utvrđen 1961. godine kao sekcija Glavnog projekta urbanističkog uređenja hercegnovske opštine. Ovim planom predložena rješenja u najvećoj mjeri su zadovoljavala sve potrebe pravilnog i perspektivnog razvitka, kako Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, tako i cijelog igalskog naselja.⁶⁾

Urbanističkim planom prof. Dobrovića, pored objekata iz programa razvoja Igala, bila je predviđena izgradnja nove centralne zgrade Zavoda na terenima između Đurđevog i Ćurića brda (lokacija današnjeg Mediteranskog zdravstvenog centra Instituta za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju „Dr Simo Milošević“), koja je trebalo u svemu da zadovolji potrebe ustanove, a istovremeno ne remeti osnovnu urbanističku koncepciju i kompoziciju. Takođe, ovim urbanističkim planom bilo je predviđeno da se staro zdanje Zavoda napusti i poruši, kao dotrajali i amortizovani objekat. Na tom terenu je bila predviđena izgradnja nove, manje zgrade, za potrebe naučno-istraživačkog instituta, čime bi se izbjeglo gomilanje velikog broja pacijenata i osoblja na samoj obali mora.

⁶⁾ Prof. arh. Nikola Dobrović, Tehnički izvještaj i obrazloženje Idejnog projekta uređenja Herceg-Novog, Beograd, 1961.

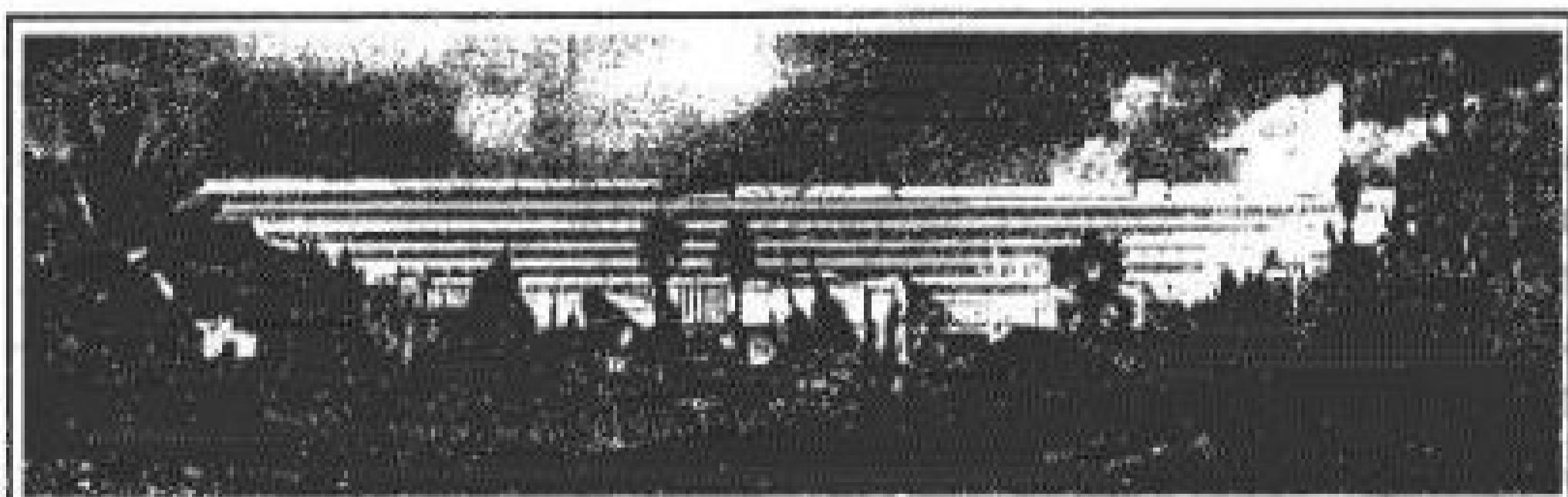
Ovakvu urbanističku koncepciju perspektivne izgradnje Zavoda razmatrala je i usvojila stručna komisija Sekretarijata za narodno zdravlje Saveznog izvršnog vijeća u Beogradu 3-5. septembra 1959. godine.

Urbanistički projekti prof. Dobrovića bili su više puta, kroz duži vremenski period, izloženi u Herceg-Novom, i o njima je vođena opširna javna diskusija i prilagođavanja, ali organi Opštine iz nerazumljivih razloga izbjegavali su da ih i formalno usvoje i ozakone. Radi toga prof. Dobrović prestaje sa saradnjom na urbanizaciji Igala.

Umjesto da se ozakoni urađeni projekat prof. Dobrovića, Skupština opštine Herceg-Novi pristupila je 1966. godine izradi novog projektnog programa za urbanistički plan koji je obuhvatio teritoriju Igala, do Meljina, podijeljenog u tri posebne sekcije i razradu plana povjerila trojici arhitekata, umjesto jedinstvenog (cjelovitog) urbanističkog rješenja.

Na ovaj način bila je omogućena stihijačka navala raznih sitnih posjednika, koji ni u kom slučaju nijesu bili sposobni i kvalifikovani da budu investitori na dragocjenim terenima Igala i Herceg-Novog. Na ovako rasparčanim terenima izgrađene su, većinom male, neugledne, neukusne, veoma loše locirane i zbijene zgrade, koje više nije bilo moguće uključiti u bilo kakav budući urbani poredak.

I dr Živojnović, nezadovoljan neuvažavanjem urbanističkog plana prof. Dobrovića, kao i svoje koncepcije razvoja Igala kao zdravstvenog centra, 1962. godine daje ostavku i odlazi u prijevremenu penziju. Za svoje izvanredne zasluge za osnivanje i razvoj Zavoda, dr Živojnović je odlikovan Ordenom Republike sa srebrnim vijencem i Ordenom rada drugog reda. Odlukom o ustanovljenju Oktobarske nagrade, koju dodjeljuje Opština Herceg-Novi za izuzetne rezultate u radu i stvaralaštvu i najviša dostignuća u oblasti privrede, društvenih i drugih rezultata, ustanovljene 1964. godine, dr Svetozaru Živojnoviću dodjeljeno je i ovo najviše priznanje koje Opština Herceg-Novi uručuje na svečanoj sjednici Skupštine, 28. oktobra, na dan oslobođenja Herceg-Novog. Dr Svetozar Živojnović je prvi dobitnik ovog visokog priznanja u Herceg-Novom.

Prof. arh. Nikola Dobrović. Idejni projekat nove zgrade Zavoda „Dr Simo Milošević”, kao II faza izgradnje, na lokaciji Đurđevo - Ćurića brdo u Igalu, iz 1959. godine.

Vidjevši dezorientisanost nove urbanističke koncepcije Igala, dr Živojinović, iako je kao penzioner odbijao svaku daljnju saradnju sa Zavodom, pokušao je još jedan put dati pravilno usmjerenje programskog razvoja Zavoda i Igala, napisavši 1967. godine tada poznatu, a danas potpuno zaboravljenju, dokumentovanu programsku studiju pod naslovom:

FIZIJATARSKI POTENCIJAL IGALA I SMJERNICE ZA DALJNJI RAZVITAK I IZGRADNJU ZAVODA ZA FIZIKALNU MEDICINU I REHABILITACIJU

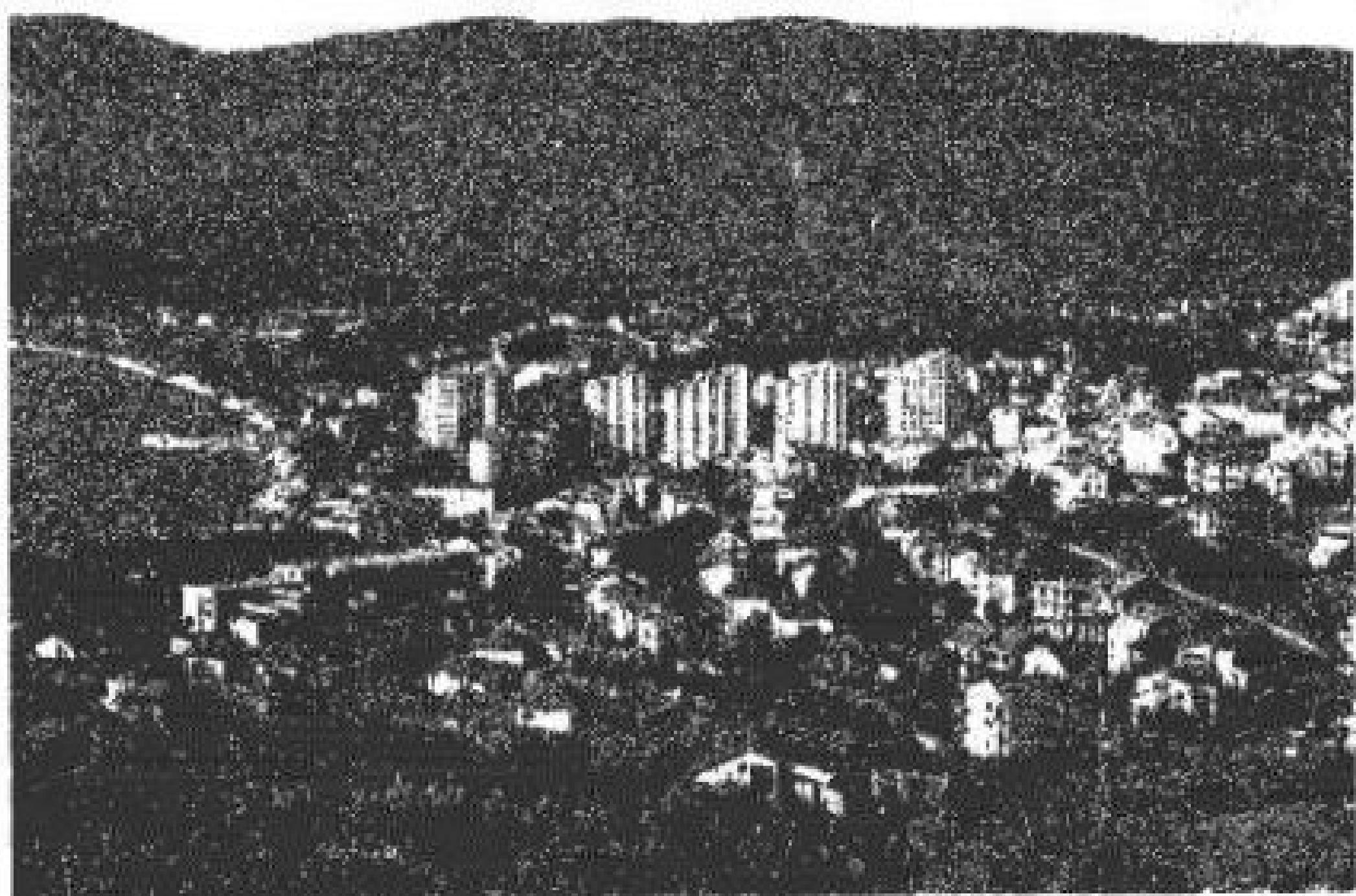
Uprkos vrlo argumentovanoj analizi dr Živojinovića u ovoj programskoj studiji o nepovoljnosti podizanja novog lječilišnog kruga (na lokaciji današnjeg objekta I faze Instituta), koja je data na stranama 35-45 studije, pod naslovom, „Uporedna studija lokaliteta, njihovih prednosti i nedostataka za podizanje novog lječilišnog kruga Zavoda za fizioterapiju u Igalu”, uprava Zavoda se 1973. godine ipak odlučila za gradnju objekta (I faze razvoja), na ovoj lokaciji koja se nalazi u užem centru naselja Igala, bez mogućnosti organske povezanosti enterijera i eksterijera. Objekat se našao u tjesnom kontaktu sa naseljenim dijelom Igala, time izložen i nepoželjnim navikama okolnog stanovništva, što je nespojivo sa pojmom jednog medicinsko-balneološkog centra za rehabilitaciju. Koncentracija stanovništva oko objekta I faze Instituta se još drastinije povećala kasnijom izgradnjom soliterskog naselja sa tržnim centrom uz sami objekat Instituta.

U programskoj studiji za daljni razvitak Zavoda, dr Živojinović je na osnovu ranije stečenih iskustava predložio i koncepciju nove zgrade Zavoda (II faze razvoja Instituta), za koji je prof. Dobrović bio izradio i idejni projekat (1:200) sa 520 postelja i prikazao ga upravi Zavoda na ekspertizi još 12. decembra 1959. godine.

Međutim, prilikom izrade programa i projekta objekta II faze Instituta 1982. godine, i ovaj predlog dr Živojinovića je zanemaren i novi objekat Instituta izgrađen je na osnovu sasvim drugčije programske koncepcije.

Dr Svetozar Živojinović umro je u Herceg-Novom 4. avgusta 1981. godine. Po svojoj želji skromno je сахрањен kod crkve sv. Stjepana u Sušćepanu. Na vječni počinak iz crkve sv. Stjepana ispratili su ga članovi najuže porodice i mještani sela Sušćepana, uz opijelo koje je vršio protojerej Vladimir-Vlado Lazarević iz manastira Savine. Izvan porte crkve, ne prilazeći pogrebnoj povorci, sahranu je nijemo posmatralo nekoliko zvaničnika opštine Herceg-Novi.

Na pokojnog dr Svetozara Živojinovića, osnivača i 13-godišnjeg direktora Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr Simo Milošević”, u Igalu danas podsjeća samo jedna sporedna ulica na periferiji Igala sa netačno napisanim imenom „Ulica dr Svetozara Živojinovića”.

Igalo krajem XX vijeka

NAPOMENA: Autor biografije dr Svetozara Živojnovića, Csaba Maguar je kao referent za urbanizam i građevinarstvo opštine Herceg-Novi od 1951. do 1962. godine, bio saradnik dr Živojnovića na svim programskim zahvatima izgradnje Zavoda za fizičku medicinu i rehabilitaciju „Dr Simo Milošević“ u Igalu.

Csaba MAGUAR

IN MEMORIAM
PRIMARIUS DOCTOR SVETOZAR ŽIVOJNOVIĆ
(1899-1981)

SUMMARY

Dr Svetozar Živojnović was born in 1899 in Osijek. He studied medicine in Zagreb, Vienna, Prague and Graz. Since 1934, as a doctor specialist of pulmology he practised in Herceg-Novi. In 1938, he organized the Fourth Yugoslav Antituberculosis conference in Herceg-Novi. During the Second World War he helped the National Liberation Movement and from 1944, he was active as a doctor in the liberation movement.

In 1949, he established the health climatic sanatorium in Igalo. Being director for thirteen years he was the bearer of development of this health institution and Igalo itself. From that time till the present times Igalo developed into well known institution for Multidisciplinary Rehabilitation, Physical and Preventive Medicine, Thalas-sotherapy and European Spa Treatment in Mediterranean.

Dr Svetozar Živojnović was several times decorated for his merits and was the first October price winner of Herceg-Novi city.

Dr Svetozar Živojnović died in 1981, and according to his wish he was buried near the Sv. Stjepan church in Sušćepan by Igalo.

(Prevod autora)

LITERATURA

Prof. arh. Nikola Dobrović, Tehnički izvještaj i obrazloženje Idejnog projekta uređenja Herceg-Novog, Beograd, 1961.

Prim. dr Svetozar Živojnović, Fizijatarski potencijal Igala i smjernice za dalji razvitak i izgradnju Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Herceg-Novi, 1967.

Dr Velibor Pavlović, Studija o mineralnoj vodi i lekovitom blatu Igala, Farmaceutski fakultet u Beogradu, Beograd, 1971.

Vuksanović Julijana, Mogućnosti klimatskog liječenja u južnom dijelu crnogorskog primorja, Zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti „Boka”, br. 10/II/1979, Herceg-Novi, 1979.

Dr Mihajlović Vučašin, Fizičko-hemiska svojstva i terapijska primjena igalskog lekovitog mulja, Zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti „Boka”, br. 10/II/1979, Herceg-Novi, 1979.

Dr Mrđen Danica, Hipertenzija i klimatski faktori Boke Kotorske, Zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti „Boka”, br. 10/II/1979, Herceg-Novi, 1979.

Dr Obradović Milan, Mineralna voda „Igalka”, Zbornik radova iz nauke kulture i umjetnosti „Boka”, br. 10/II/1979, Herceg-Novi, 1979.

Miloš Janković, ADRIATIC MAN An autobiography of Miloš Janković, (ČOVJEK SAJADRANA, Autobiografija Miloša Jankovića), Chicago, 1992.

PLUG 2.

1

LABORATOIRE DE RECHERCHES HYDROLOGIQUES DE LA COMPAGNIE FERMière

3.2. *Can the PDE be solved?*

10

McGraw-Hill Book Company

- 12 -

The reaction is stopped when $\text{pH} = 8$.

= 2x 10²¹ cm⁻² s⁻¹

1996-1997 学年第二学期期中考试卷 五年级数学

• **2021-22 學年上學期** • **2022-23 學年上學期** • **2023-24 學年上學期**

For example, if we consider the function $f(x) = x^2$, the derivative at $x=1$ is $f'(1) = 2$. This means that the slope of the tangent line to the curve $y=x^2$ at the point $(1, 1)$ is 2.

Johns Hopkins University Press, Baltimore, Maryland 21218
© 1985 by The Johns Hopkins University Press. All rights reserved.

Figure 7(b) shows the results from the same simulation as Figure 7(a), but with a higher resolution.

ЧИЛД 17.

21.

Бр. 31.

Текст 20 априла

2 - IV - 1938 год.
Београд.

На налогу г-ђе Слете Ј.Комијесацкј
из Херцегновог, је на основу исечено-
ваних посластих ик узорака Слате, као
и на основу запитнице која је пода-
вала свог творца време на лицу ме-
нота и у лабораторијуму, овај институт
издаје ово :

УВЕРЉЕЊЕ

Предмет : слато се налази на обали мор-
ској при Игалу (Зетска Балканска) на па-
ном ушћу (даски) речице Сутормине на уз-
морену обалу која се протеже почев од
леве обале реке Сутормине у дужину од
око 800 метара, (по прелици до више
г-ђа.Буџана Маркоњића, Игале бр.100),
а у практику морске пучине до око 150 мет-
ара рачунајући од морске обале.

Поступак : слато је првојаке врсте, прже-
боје и веома сиве, ширша јако по сумпору
водоникну. Осукено и једно к друго добија
нету светлају боју.

Демијски поступак у оквиру анализа је
Радиум елеменат врхов је по методи Т-
олине са К.ХСО₃. И високих и ниских
раствор запечаћени су и остављени 40 дан-
и ради разнога. Затим је излучивам у
вакууму истражи радијон из растворе и са
бртавим гасовим сужен са Р₂O₅ уведен у
јонизацијском комору. Упоредљив је врхено
се Радиум-стандардом свог завода (Д.Ж.
Јовановић и Стамб С.Н.175.066.1922).
Јонизациона струја мерена компензацијом
и квадрат електрометром. Просечна коли-
чина Радиум елемента из три пробе износи:

$$75,35 \times 10^{-12} \text{ грам-елемента.}$$

Граму на ваздушку сушеглог слате

Приме дословним резултатима ово чла-
то чини се сматрати као радиоактивно.

Веорење се издаје молитви да употребе
су по капљати такве која је на увереноу
такошту и поистоти.

Шеф Института за
Физику и Радиологију
проф. Д.Ж.Јовановић с-р.

М.П.

Српско-чехословачко
100-

157
202

